

تکثیر گرانی در بازار تهران

در بازار پارچه تهران، در روزهای پایانی تابستان ۱۴۰۵، خرید و فروش جریان دارد اما بازار آن شلوغی پرونی گذشته را ندارد. فروشنده‌ها پشت طاقه‌های پارچه ایستاده‌اند، مشتری‌ها قیمت می‌پرسند، چند طاقه را لمس و مقایسه می‌کنند و در بسیاری از موارد بدون خرید مغازه را ترک می‌کنند. اینجا دیگر فقط قیمت پارچه موضوع گفت‌وگو نیست؛ هر فروشنده می‌داند افزایش قیمت یک متر پارچه، چند هفته یا چند ماه بعد خودش را در قیمت یک شلوار، مانتو، پیراهن یا پرده نشان می‌دهد. شواهد بازار حاکی از آن است که قیمت پارچه بالا رفته، اما آنچه بیشتر از همه به چشم می‌آید، فاصله میان قیمت لباس و قدرت خرید مشتری است؛ فاصله‌ای که فروشندگان می‌گویند هر روز بیشتر می‌شود.

کرده‌اند یکی از واحدهای نساجی استان حدود ۲۵ درصد پارچه جین مورد نیاز کشور را تأمین می‌کند. بنابراین مسئله فقط تعداد کارخانه‌ها نیست؛ مسئله این است که کارخانه ایرانی با چه هزینه‌ای تولید می‌کند و آیا می‌تواند محصول خود را با قیمت رقابتی به بازار بدهد یا نه. مسئله فقط تعداد کارخانه‌ها نیست؛ مسئله این است که کارخانه ایرانی با چه هزینه‌ای تولید می‌کند و آیا می‌تواند محصول خود را با قیمت رقابتی به بازار بدهد یا نه. اگر ماشین‌آلات فرسوده باشند، مواد اولیه گران تمام شود و انرژی و سرمایه در گردش نیز هزینه بالایی داشته باشد، حتی تولیدکننده‌ای که کیفیت مناسبی دارد، در نهایت با مشکل قیمت تمام‌شده مواجه خواهد شد.

چک‌هایی که برگشت می‌خورند

از سویی دیگر در بازار پارچه، اثر رکود را فقط از روی تعداد مشتری نمی‌توان فهمید. بخشی از آن در معاملات مدت‌دار و چک‌ها دیده می‌شود. به گفته رئیس اتحادیه پارچه تهران، برخی فعالان صنفی در ماه‌های گذشته با چک‌های برگشتی و فشار نقدینگی مواجه شده‌اند. این مسئله در زنجیره پوشاک اهمیت زیادی دارد؛ زیرا وقتی تولیدکننده لباس فروشش را با تأخیر انجام می‌دهد، پرداخت پول پارچه نیز عقب می‌افتد و عمده‌فروش برای خرید بعدی با کمبود نقدینگی مواجه می‌شود.

در نتیجه، گرانی فقط یک مسئله قیمتی نیست؛ می‌تواند به مشکل سرمایه در گردش در کل زنجیره تبدیل شود.

آخر خط؛ مشتری

و سپس به خانوار منتقل می‌شود. بازار تهران در ظاهر پر از کالا است؛ اما مسئله اصلی کمبود طاقه پارچه یا لباس نیست. مسئله، قیمت تمام‌شده و قدرت خرید است. تولیدکننده داخلی از واردات بی‌ضابطه گلایه دارد، تولیدکننده پوشاک از گرانی مواد اولیه و مصرف‌کننده از قیمت لباس. اگر قرار است سیاست حمایت از تولید نتیجه بدهد، صرف محدود کردن کالای خارجی کافی نیست. مواد اولیه باید با هزینه قابل پیش‌بینی تأمین شود، ماشین‌آلات نوسازی شوند، ثبت سفارش و تخصیص ارز ثبات داشته باشد و هم‌زمان با کنترل واردات کالای نهایی، مسیرهای قاچاق نیز بسته شود. وگرنه ممکن است در ظاهر از تولید داخلی حمایت شده باشد، اما در ویران‌ترین بازار، نتیجه نهایی چیزی جز لباس گران‌تر، مشتری کمتر و تولیدکننده‌ای با حاشیه سود فزاینده‌تر نباشد.

در سوی دیگر ماجرا، سیاست واردات قرار دارد. رئیس اتحادیه پارچه تهران نیاز سالانه کشور به پارچه را حدود ۸۰۰ هزار تن اعلام کرده است.

از سوی دیگر، آمار انجمن صنایع نساجی نشان می‌دهد واردات رسمی پارچه در ۱۰ ماهه ۱۴۰۴ حدود ۲۷۰ میلیون دلار بوده؛ در حالی که این رقم در سال ۱۴۰۳ حدود ۷۷۵ میلیون دلار و در سال ۱۴۰۲ حدود ۶۷۵ میلیون دلار ثبت شده است. با احتساب حدود ۴۵۰ میلیون دلار واردات از مسیرهای تله‌نچی، ملوانی و کولبری، مجموع واردات به حدود ۷۲۰ میلیون دلار می‌رسد.

این ارقام نشان می‌دهد کاهش واردات رسمی لزوماً به معنای کاهش حضور کالای خارجی در بازار نیست. فعالان صنعت نیز تأکید دارند که پارچه برای بسیاری از تولیدکنندگان پوشاک، ماده اولیه است و محدودیت واردات آن می‌تواند هزینه تولید را افزایش دهد. از سوی دیگر، افزایش قیمت کالای داخلی نسبت به نمونه خارجی، احتمال قاچاق را بیشتر می‌کند.

در کنار سیاست واردات، هزینه مواد اولیه، انرژی، حمل‌ونقل، ماشین‌آلات و مشکلات تأمین ارز نیز بر قیمت تمام‌شده اثرگذار است. تداوم این چالش‌ها باعث شده دولت برای تأمین برخی مواد اولیه نساجی، از جمله الیاف، نخ و پارچه، راهکارهای موقت وارداتی در نظر بگیرد.

ارزان تولید کردن مهم‌تر است

در عین حال، نمی‌توان گفت ایران ظرفیت تولید پارچه ندارد. برای نمونه، مسئولان حوزه مد و لباس آذربایجان غربی اعلام

حالا اگر از بازار پارچه چند قدم جلوتر برویم، به ویرترین پوشاک می‌رسیم؛ جایی که اثر تمام این هزینه‌ها برای مشتری قابل لمس است. یک شلوار جین معمولی، بسته به کیفیت و برند، می‌تواند حدود دو میلیون تومان یا بیشتر قیمت داشته باشد و تیرت‌های معمولی نیز در نمونه‌های عرضه‌شده در بازار و فروشگاه‌های آنلاین از حدود ۵۰۰ هزار تومان به بالا دیده می‌شوند. نمونه‌های رسمی‌تر یا باکیفیت‌تر، چند میلیون تومان قیمت دارند. در چنین بازاری، خرید لباس از یک خرید عادی به تصمیمی اقتصادی تبدیل شده است. مشتری ابتدا قیمت می‌گیرد، بعد کیفیت را مقایسه می‌کند و در نهایت تصمیم می‌گیرد که اصلاً خرید کند یا نه. این همان نقطه‌ای است که فشار از بازار پارچه به تولیدکننده پوشاک

در این بین اثر این افزایش را باید چند قدم جلوتر دید؛ جایی که پارچه به کارگاه خیاطی و سپس به ویرترین پوشاک می‌رسد.

یکی از فعالان بازار برای توضیح این روند به هزینه تولید شلوار جین اشاره می‌کند و می‌گوید هزینه تمام‌شده این محصول از حدود ۸۰۰ هزار تومان در سال گذشته به حدود ۲.۳ میلیون تومان رسیده است. بررسی قیمت‌های موجود در بازار و عرضه‌کنندگان نیز نشان می‌دهد شلوار جین در سطوح مختلف قیمتی عرضه می‌شود و در نمونه‌های معمولی و متوسط، قیمت‌های بالای دو میلیون تومان دیگر عددی غیرعادی نیست.

در داده‌های قیمت پوشاک نیز متوسط قیمت ثبت‌شده برای «شلوار مردانه» حدود ۲ میلیون و ۸۷ هزار تومان اعلام شده است. این رقم البته میانگین یک شاخص قیمتی است و با قیمت هر مدل در بازار یکسان نیست.

در بازار آنلاین نیز نمونه‌هایی از شلوار جین زنانه حدود ۱.۹۸ میلیون تومان و تیرت‌تر زنانه در بازه حدود ۵۳۰ هزار تا یک میلیون تومان عرضه می‌شود. بنابراین اگر چند قلم پوشاک روزمره مانند یک شلوار جین، یک تیرت‌تر و یک لباس دیگر را کنار هم بگذاریم، هزینه یک خرید معمولی خانوار به‌سرعت به چند میلیون تومان می‌رسد.

مشتری هست، اما خرید کمتر شده است

در بازار پارچه، این مسئله از روی رفتار مشتری هم قابل مشاهده است. فروشنده‌ای که تا چند سال قبل می‌توانست با نشان دادن چند مدل مشتری را به خرید ترغیب کند، حالا بیشتر با این سؤال مواجه است: «ارزان‌ترش را نذارید؟» مشتری‌ها قیمت چند مغازه را می‌پرسند و مقایسه می‌کنند. بخشی از آنها خرید خود را به تعویق می‌اندازند و بخشی دیگر به سراغ مدل‌های ارزان‌تر می‌روند. در واقع، مسئله فقط گران شدن جنس نیست؛ ترکیب قیمت بالاتر و درآمد محدودتر باعث شده تعداد اقلامی که خانوار در هر نوبت خرید می‌کند کاهش پیدا کند.

این وضعیت در بازار شب عید نیز قابل مشاهده بود؛ به‌گونه‌ای که با وجود حضور و رفت‌وآمد مردم در مراکز خرید، فروشندگان از کاهش فروش و حساس‌تر شدن مشتریان نسبت به قیمت خبر داده بودند.

واردات؛ حمایت از تولید یا افزایش هزینه تولید؟

بررسی‌های میدانی حکایت از آن دارد که افزایش قیمت مواد اولیه، دشواری واردات، ثبت سفارش، هزینه حمل‌ونقل و تولید و همچنین کاهش قدرت خرید مردم، مهم‌ترین مشکلاتی است که از سوی فعالان بازار تکرار می‌شود. ولدخانی، رئیس اتحادیه پارچه تهران نیز افزایش هزینه مواد اولیه و محدودیت‌های وارداتی را از فشارهای اصلی بر این بازار می‌داند و نسبت به تضعیف تولید داخلی در برابر کالای قاچاق هشدار داده است.

از قیمت پارچه تا قیمت یک شلوار

در یکی از راسته‌های بازار، وقتی صحبت از قیمت پارچه‌های پرمصرف می‌شود، فروشندگان از افزایش قیمت جین، فاستونی، مازراتی و حریر نسبت به سال گذشته می‌گویند.

به گزارش مهر بر همین اساس بررسی قیمت‌های روز بازار پارچه در تهران نشان می‌دهد نرخ پارچه‌های پرمصرف بسته به جنس، کیفیت و محل عرضه تفاوت قابل‌توجهی دارد. در بازار خرده‌فروشی، هر متر پارچه کرب مازراتی معمولی حدود ۵۵۰ تا ۶۶۰ هزار تومان، مازراتی خارجی حدود ۷۵۰ هزار تومان و سوپر مازراتی حدود ۷۰۰ تا ۸۳۰ هزار تومان قیمت دارد. پارچه‌های لینن نیز بسته به نوع و کیفیت، از حدود چندصد هزار تومان در هر متر آغاز می‌شوند و انواع سوزن‌دوزی و کارشده به مراتب گران‌تر هستند؛ برای نمونه، یک عرضه لینن سوزن‌دوزی هندی در تهران حدود ۴۷۵ هزار تومان به ازای هر متر قیمت‌گذاری شده است.

در بخش پارچه‌های تریکو و لباس‌پوش، قیمت عمده برخی اقلام به‌صورت کیلویی اعلام می‌شود؛ به‌عنوان نمونه، تریکو اسپان حدود ۹۰۰ هزار تومان، ریون حدود یک میلیون تومان، پنبه نخ ۳۰۰ تیرت‌ری حدود یک میلیون و ۷۵۰ هزار تومان، پنبه ماکان حدود یک میلیون و ۳۰۰ هزار تومان، ونیز حدود ۸۵۰ هزار تومان و مخمل پورشه حدود ۷۵۰ هزار تومان به ازای هر کیلو معامله می‌شود. در همین بازار، پارچه‌های غواصی نیز بسته به نوع و کیفیت حدود یک تا یک میلیون و ۱۰۰ هزار تومان در هر کیلوگرم قیمت دارند.

فعالان بازار تأکید دارند که قیمت نهایی در بازار تهران به عواملی مانند عرض پارچه، کیفیت نخ و بافت، کشور تولیدکننده، رنگ و طرح و همچنین حجم خرید بستگی دارد؛ از این رو قیمت‌های اعلام‌شده را باید محدوده رایج بازار در ماه پایانی تابستان در نظر گرفت، نه نرخ ثابت برای همه فروشگاه‌ها.

راه و چاه ورود پوشاک استوک به بازار

وی با اشاره به برداشت نادرست برخی از جامعه نسبت به ممنوعیت واردات پوشاک گفت: برخی تصور می‌کنند ممنوعیت واردات برای ایجاد انحصار در بازار داخلی بوده، در حالی که این سیاست از سوی دولت برای مدیریت منابع ارزی اتخاذ شد، اما چون قاچاق کنترل نشد، نتیجه آن فشار مضاعف بر تولیدکننده داخلی بود. دبیر انجمن صنایع نساجی ایران درباره منشأ پوشاک استوک توضیح داد: بخشی از این کالاها پوشاک خارج از فصل، خارج از سبزیبندی یا محصولاتی هستند که در فروشگاه‌های برندهای بزرگ دنیا فروش رفته و با قیمت بسیار پایین عرضه می‌شوند، زیرا سود اصلی آن‌ها از فروش بخش عمده محصولات تأمین شده و نگهداری این کالاها صرفه اقتصادی ندارد.

وی افزود: نوع دیگری از استوک، مازاد تولید کارخانه‌هاست؛ برای مثال، کارخانه‌ای که سفارش تولید یک میلیون قطعه پوشاک دریافت می‌کند، ممکن است یک میلیون و ۱۰۰ هزار قطعه تولید کند تا ضایعات احتمالی را پوشش دهد. پس از تحویل

دبیر انجمن صنایع نساجی با بیان اینکه ممنوعیت واردات پوشاک به نفع تولید تمام نشد، گفت: سالانه ۲ تا ۳ میلیارد دلار پوشاک قاچاق وارد کشور می‌شود. سید شجاع‌الدین امامی رئوف، دبیر انجمن صنایع نساجی ایران، درباره وضعیت واردات پوشاک و افزایش عرضه پوشاک استوک در بازار اظهار کرد: از سال ۱۳۹۷ واردات پوشاک با هدف مدیریت منابع ارزی ممنوع شد. در نگاه نخست تصور می‌شود این ممنوعیت به حمایت از صنعت نساجی و پوشاک داخلی منجر شده است، اما در عمل واردات قانونی متوقف شده و قاچاق همچنان ادامه دارد.

ورود سالانه ۲ تا ۳ میلیارد دلار پوشاک قاچاق

وی افزود: برآوردها نشان می‌دهد سالانه حدود ۲ تا ۳ میلیارد دلار پوشاک قاچاق وارد کشور می‌شود. تفاوت واردات قانونی با قاچاق در این است که کالای قانونی از گمرک عبور می‌کند، حقوق ورودی، مالیات بر ارزش افزوده و سایر عوارض را می‌پردازد، مشمول ضوابط استاندارد و الزامات بهداشتی است و اصالت آن مشخص می‌شود، اما کالای قاچاق هیچ‌یک از این تشریفات را طی نمی‌کند.

امامی رئوف ادامه داد: زمانی که کالا به صورت قانونی وارد می‌شود، در شبکه توزیع قابل رصد است و فروشندگان نیز آن را در چارچوب قوانین خرید و عرضه می‌کنند، اما پوشاک قاچاق به صورت فله‌ای و خارج از شبکه رسمی توزیع می‌شود. اکنون حتی در فضای مجازی تبلیغ فروش پوشاک کیلویی یک تا دو دلاری مشاهده می‌شود

افزایش هزینه تولید پس از جنگ

وی با اشاره به شرایط فعلی تولید گفت: در شرایط پس از جنگ، تأمین مواد اولیه دشوارتر شده و هزینه حمل‌ونقل از چین برای واردات مواد اولیه نسبت به قبل از جنگ حداقل ۴۰ تا ۵۰ درصد افزایش یافته است. دبیر انجمن صنایع نساجی ایران افزود: تولیدکنندگان هم به دلیل کاهش بهره‌وری و هم افزایش هزینه تأمین مواد اولیه، با رشد قیمت تمام‌شده مواجه هستند و در چنین شرایطی رقابت با پوشاک قاچاق و استوک که مرزی اظهار کرد: از سال گذشته با اجرای آیین‌نامه ملوانی و کولبری، واردات برخی اقلام از جمله پارچه در این رویه مجاز شده است، اما همین موضوع به ایجاد زمینه سوءاستفاده منجر شده است. دبیر انجمن صنایع نساجی ایران افزود: در فاصله تیر سال گذشته تا تیر امسال، حدود ۶۳۰ میلیون دلار پارچه از طریق این رویه وارد کشور شده، در حالی که واردات رسمی پارچه از مسیرهای گمرکی حدود ۲۰۰ تا ۲۵۰ میلیون دلار بوده است.

وی ادامه داد: جذابیت این رویه به دلیل معافیت از بسیاری از تشریفات گمرکی، صفر بودن حقوق ورودی و پایین‌تر بودن نرخ مالیات بر ارزش افزوده است. البته این رقم بر اساس خوداظهاری است و احتمال دارد میزان واقعی واردات بیشتر باشد.

احتمال دارد بخشی از کالاهایی که به عنوان پارچه اظهار می‌شوند، در واقع پوشاک باشند. بر اساس بررسی‌های میدانی، چنین مواردی مشاهده شده و به دلیل نبود نظارت کامل بر محموله‌ها، امکان اظهار خلاف واقع وجود دارد.

لزوم عزم ملی برای مقابله با قاچاق

امامی رئوف افزود: این مسائل به صورت مستمر به وزارت صنعت، معدن و تجارت، دفتر صنایع پوشاک، ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، اتاق بازرگانی و دفتر معاون اول رئیس‌جمهور منتقل شده است، اما حل این مشکل نیازمند عزم جدی و ملی است.

وی گفت: ممکن است در نگاه مصرف‌کننده، پوشاک قاچاق به دلیل قیمت پایین جذاب باشد، اما این کالاها می‌توانند از نظر بهداشتی، اقتصادی و اشتغال آسیب‌های جدی برای کشور ایجاد کنند و باید مجموعه این آثار در تصمیم‌گیری‌ها مورد توجه قرار گیرد.